EUROOPA KOHTU OTSUS (teine koda)

14. september 2004 *

Kohtuasjas C-168/03,

mille esemeks on EÜ artikli 226 alusel esitatud liikmesriigi kohustuste rikkumise tuvastamise hagi,

mis esitati Euroopa Kohtule 11. aprillil 2003,

Euroopa Ühenduste Komisjon, esindaja: I. Martínez del Peral, kohtudokumentide kättetoimetamise aadress Luxembourgis,

hageja,

versus

Hispaania Kuningriik, esindaja: L. Fragua Gadea, kohtudokumentide kättetoimetamise aadress Luxembourgis,

kostja,

* Kohtumenetluse keel: hispaania.

EUROOPA KOHUS (teine koda),

koosseisus: koja esimees C. W. A. Timmermans, kohtunikud J. N. Cunha Rodrigues, J.-P. Puissochet, R. Schintgen ja N. Colneric (ettekandja),

kohtujurist: C. Stix-Hackl,
kohtusekretär: R. Grass,

arvestades kirjalikku menetlust,

olles 30. märtsi 2004. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,

on teinud järgmise

otsuse

1 Euroopa Ühenduste Komisjon palub oma hagiavalduses Euroopa Kohtul tuvastada, et kuna Hispaania Kuningriik sätestas 18. juuli 1997. aasta kuningliku dekreedi nr 1215/1997 töötajate poolt kasutavatele töövahenditele esitatavate ohutuse ja tervishoiu miinimumnõuete kohta ainsa üleminekusätte lõikes 1 täiendava kohandamisaja enne 27. augustit 1997 ettevõtte ja/või asutuse töötajate kasutuses olevatele töövahenditele (BOE, 7.8.1997, nr 188, lk 24063, edaspidi „kuninglik dekreet"), siis on ta rikkunud EÜ artiklitest 10 ja 249 ning nõukogu 30. novembri 1989. aasta direktiivi 89/655/EMÜ töötajate poolt tööl kasutatavatele töövahenditele

esitatavate ohutuse ja tervishoiu miinimumnõuete kohta (teine üksikdirektiiv direktiivi 89/391/EMÜ artikli 16 lõike 1 tähenduses) (EÜT L 393, lk 13), mida on muudetud nõukogu 5. detsembri 1995. aasta direktiiviga 95/63/EÜ (EÜT L 335, lk 28, edaspidi „muudetud direktiiv 89/655"), artikli 4 lõike 1 punktist b tulenevaid kohustusi.

Õiguslik raamistik

Ühenduse õigus

2 Direktiivi 89/655 artiklis 4 „Töövahendeid käsitlevad eeskirjad" on sätestatud:

„1. Ilma et see piiraks artikli 3 kohaldamist, peab tööandja hankima järgmised töövahendid ja/või neid kasutama:

a) töövahendid, mis juhul, kui need on ettevõtte ja/või asutuse töötajate kasutusse antud esimest korda pärast 31. detsembrit 1992, vastavad:

i) asjakohastele ja kohaldatavatele ühenduse direktiividele;

ii) lisas sätestatud miinimumnõuetele, kui muid ühenduse direktiive ei kohaldata või kohaldatakse osaliselt;

b) töövahendid, mis juhul, kui need on antud ettevõtte ja/või asutuse töötajate kasutusse 31. detsembriks 1992, vastavad lisas sätestatud miinimumnõuetele hiljemalt nelja aasta pärast alates kõnealusest kuupäevast.

[...]."

3 Direktiivi 89/655 lisas „Artikli 4 lõike 1 punkti a alapunktis ii ja punktis b nimetatud miinimumnõuded" nähakse ette:

„1. Üldine märkus

Käesolevas lisas sätestatud kohustusi kohaldatakse direktiivi sätteid arvesse võttes juhul, kui asjaomaste töövahenditega on seotud vastav oht.

2. Töövahendite suhtes kohaldatavad üldised miinimumnõuded

[...]

3. Eritöövahendite suhtes kohaldatavad täiendavad miinimumnõuded

on ette nähtud direktiivi artikli 9 lõikes 1."

4 Direktiivi 89/655 artikli 9 lõikes 1 on sätestatud:

„Nõukogu võtab vastu lisasse tehtava, lisa punktis 3 nimetatud eritöövahendite suhtes kohaldatavaid täiendavaid miinimumnõudeid käsitleva täienduse asutamislepingu artiklis 118a sätestatud korras."

5 Direktiivi 89/655 artikli 10 lõikega 1 sätestatakse:

„Liikmesriigid jõustavad käesoleva direktiivi järgimiseks vajalikud õigusnormid 31. detsembriks 1992. Liikmesriigid teatavad sellest viivitamata komisjonile."

6 Vastavalt direktiivi 95/63, millega muudeti direktiivi 89/655, neljandale põhjendusele „...peavad liikmesriigid võtma meetmeid, et hõlbustada käesoleva direktiivi rakendamist ettevõtetes, eelkõige väikestes ja keskmise suurusega ettevõtetes; nende meetmete hulka võivad kuuluda väljaõpe ja teavitamine, mida on kohandatud vastavalt eri majandusharude konkreetsetele nõuetele".

7 Direktiivi 95/63 I lisas on sätestatud:

„Direktiivi 89/655/EMÜ lisa (millest saab I lisa) muudetakse järgmiselt:

1) üldisele märkusele lisatakse järgmine lõik:

„Järgmised miinimumnõuded, kui neid kohaldatakse kasutuses olevate töövahendite suhtes, ei nõua tingimata samu meetmeid kui uusi töövahendeid käsitletavad esmanõuded."

[...]".

8 Muudetud direktiivi 89/655 I lisa punkt 3 sisaldab täiendavate miinimumnõuete loetelu, mida kohaldatakse eritöövahendite suhtes.

9 Direktiivi 95/63 artikli 1 punkti 1 alapunktidega a ja b muudeti direktiivi 89/655 artiklit 4 järgmiselt:

„a) lõike 1 punkti a alapunktis ii ja punktis b asendatakse sõna „lisas" sõnadega „I lisas";

b) lõikesse 1 lisatakse järgmine punkt:

„c) ilma et see piiraks punkti a alapunkti i kohaldamist ja olenemata punkti a alapunktist ii ja punktist b, vastavad I lisa punkti 3 nõuetega kooskõlas olevad eritöövahendid, mis juba on antud ettevõtte ja/või asutuse töötajate kasutusse 5. detsembriks 1998, I lisas sätestatud miinimumnõuetele hiljemalt nelja aasta pärast alates kõnealusest kuupäevast.""

10 Direktiivi 95/63 artikli 2 lõike 1 esimeses lõigus on sätestatud:

„Liikmesriigid jõustavad käesoleva direktiivi järgimiseks vajalikud õigusnormid enne 5. detsembrit 1998. Liikmesriigid teatavad sellest viivitamata komisjonile."

11 Kooskõlas EÜ asutamislepingu artikli 191 lõike 2 teise lausega (nüüd EÜ artikli 254 lõike 2 teine lause) jõustus direktiiv 95/63 19. jaanuaril 1996.

Siseriiklik õigus

12 27. augustil 1997 jõustunud kuningliku dekreedi ainsa üleminekusätte lõikes 1 nähakse ette:

„Ainus üleminekusäte. Töövahendite kohandamine

1. Töövahendid, mis antakse ettevõtte või töökoha töötajate kasutusse käesoleva kuningliku dekreedi jõustumise kuupäeval, peavad vastama I lisa lõikes 1 sätestatud nõuetele hiljemalt kaheteistkümne kuu pärast alates kõnealusest jõustumise kuupäevast.

Juhul kui töövahenditega seotud piisavalt õigustatud objektiivsetest eriolukordadest tulenevalt ei ole teatud valdkondades võimalik kinni pidada eelmises lõigus määratud kuupäevast, võivad tööorganid seda valdkonda enim esindavate tööandjate liidu põhjendatud nõude esitamisel ja pärast konsulteerimist sama valdkonda enim esindavate ametiühingutega anda erandjuhtudel nõusoleku töövahendite kohandamise kavale, mille kestus ei ületa viit aastat ja mis lähtub tekkinud objektiivse olukorra tõsidusest, mõjust ja tähtsusest. Kõnealune kava peab olema tööorganitele esitatud hiljemalt üheksa kuu pärast alates käesoleva kuningliku dekreedi jõustumise kuupäevast ning heaks kiidetud hiljemalt kolme kuu pärast, peale mida tuleb selgesõnalise otsuse puudumist lugeda nõude tagasilükkamiseks.

Asjaomaste ettevõtete kohandamiskava rakendamine toimub pärast nimetatud ettevõtete nõude esitamist tööorganile nõusoleku saamiseks, selles peab olema

viidatud nõupidamisele töötajate esindajatega ning ära toodud nii tähtajast kinnipidamist takistavate tehniliste probleemide tõsidus, mõju ja tähtsus, kui ka kohandamiseks võetud meetmete üksikasjad ja alternatiivsed preventiivmeetmed, mis tagavad asjaomastele töökohtadele esitatud tervishoiu ja ohutuse nõuete täitmise.

[...]".

13 Kuningliku dekreedi I lisa lõige 1 vastab muudetud direktiivi 89/655 I lisale.

Kohtueelne menetlus

14 Euroopa Kohus otsustas 26. septembri 1996. aasta otsusega kohtuasjas C-79/95: komisjon *v.* Hispaania (EKL 1996, lk I-4679), et kuna Hispaania Kuningriik ei võtnud ettenähtud tähtaja jooksul vastu direktiivi 89/655 järgimiseks vajalikke õigus- ja haldusnorme, rikkus ta kõnealuse direktiivi artikli 10 lõikest 1 tulenevaid kohustusi.

15 Hispaania võimuorganid edastasid komisjonile kuningliku dekreedi teksti augustis 1997.

16 Võttes arvesse, et kuna kuningliku dekreedi ainsa üleminekusätte lõige 1 näeb kohaldamiseks ette täiendava perioodi nende töövahendite suhtes, mis on ettevõtte ja/või asutuse töötajate kasutusse antud enne 27. augustit 1997, on see säte vastuolus direktiivi 89/655 artikli 4 lõike 1 punktiga b, ja seetõttu otsustas komisjon esitada kohtule liikmesriigi kohustuste rikkumise tuvastamise hagi EÜ artikli 226 alusel. Pärast komisjoni märgukirjaga Hispaania Kuningriigile seisukoha esitamiseks võimaluse andmist edastas komisjon 1. juulil 2002 põhjendatud arvamuse, kutsudes nimetatud liikmesriiki võtma arvamuse järgimiseks vajalikke meetmeid kahe kuu jooksul arvamuse kättesaamisest.

17 Kuna Hispaania valitsuse seisukohast ilmnes, et põhjendatud arvamuses mainitud liikmesriigi kohustuste rikkumist ei ole kõrvaldatud, otsustas komisjon esitada käesoleva hagi.

Hagi

Poolte argumendid

18 Komisjoni väite kohaselt ei ole Hispaania Kuningriik täitnud kõiki kohustusi, mis tulenevad muudetud direktiivist 89/655 ning eriti selle artikli 4 lõike 1 punktist b kahel põhjusel: esiteks, vastavalt kuningliku dekreedi ainsa üleminekusätte lõike 1 esimesele lõigule andis Hispaania Kuningriik ettevõtetele täiendava kaheteistkuulise kohandamisaja ning teiseks, vastavalt nimetatud artikli teisele, kolmandale ja neljandale lõigule andis ta neile täiendava viieaastase perioodi, mis lisandub eespool nimetatud tähtajale. Siiski väitis komisjon, et ta ei jää esimese kaebuse juurde.

19 Vastavalt komisjonile ei ole muudetud direktiivi 89/655 I lisa punkti 1 teises lõigus sätestatud mingit võimalust selleks, et rakendataks uusi tähtaegu teatud töövahendite kohandamisel, mis on juba kasutuses.

20 Hispaania Kuningriik väitis vastu, et komisjonil ei ole mingit põhjust jääda oma kaebuste juurde, sest kõnealused kavad on kehtetud alates 27. augustist 2003, mis on kohandamiskavade täiendava maksimaalselt viieaastase kestusega perioodi möödumise kuupäev.

21 Lisaks ei tule nimetatud kavasid mõista nii, et need annaksid täiendava perioodi Hispaania ettevõtetele muudetud direktiivi 89/655 kohaldamiseks.

22 Nimetatud kavadele nõusoleku andmine eeldab, et nõude esitanud ettevõte rakendab töövahendite kohandamisajal eripreventiivmeetmeid, mis tagavad töötajate ohutuse kuningliku dekreediga ettenähtud tasemel, mis ühtlasi vastab nimetatud direktiivis sätestatud ohutusnõuetele.

23 Vastavalt Hispaania Kuningriigi väitele võib kohaldamiskavale nõusoleku andmise menetluse aluse leida samuti kuningliku dekreedi I lisa üldises märkuses, mis on sama sõnastusega kui muudetud direktiivi 89/655 I lisa üldine märkus.

Euroopa Kohtu hinnang

24 Väljakujunenud kohtupraktika kohaselt tuleb liikmesriigi kohustuse rikkumist hinnata vastavalt olukorrale, mis on liikmesriigis põhjendatud arvamuses antud tähtaja lõpul ning et Euroopa Kohus ei saa pärast seda tehtud muudatusi arvesse võtta (vt eelkõige 30. jaanuari 2002. aasta otsus kohtuasjas C-103/00: komisjon *v.* Kreeka, EKL 2002, lk I-1147, punkt 23, ning 29. jaanuari 2004. aasta otsus kohtuasjas C-209/02: komisjon *v.* Austria, punkt 16, EKL 2004, lk I-1211). Isegi siis, kui liimesriigi kohustuste rikkumine pärast tähtaja möödumist kõrvaldatakse, säilib huvi hagi esitamiseks eriti selleks, et teha kindlaks liikmesriigi võimalik vastutus nende isikute suhtes, kelle õigused põhinevad liikmesriigi kohustuste rikkumisel (vt eelkõige 17. juuni 1987. aasta otsus kohtuasjas 154/85: komisjon *v.* Itaalia, EKL 1987, lk I-2717, punkt 6, ning 20. juuni 2002. aasta otsus kohtuasjas C-299/01: komisjon *v.* Luksemburg, EKL 2002, lk I-5899, punkt 11).

25 Antud juhul tuleb nentida, et 1. septembriks 2002, mis on põhjendatud arvamuses antud tähtaja möödumise kuupäev, ei ole kohandamiskavade kord veel kehtivust kaotanud.

26 Seega tuleb kindlaks teha, kas sellel kuupäeval oli nimetatud kord kooskõlas Hispaania Kuningriigi kohustustega, mis tulenevad muudetud direktiivi 89/655 artikli 4 lõike 1 punktist b.

27 Vastavalt direktiivi 89/655 esialgse redaktsiooni artikli 4 lõike 1 punktile b tuleb juba 31. detsembril 1992 töötajate kasutusse antud töövahendid kohandada nimetatud direktiivi I lisas sätestatud miinimumnõuetele mitte hiljem kui nelja aasta pärast alates sellest kuupäevast, seega 31. detsembriks 1996.

28 Järelikult vastavalt direktiivi 89/655 esialgse redaktsiooni sõnastusele ei ole ette nähtud töövahendite kasutamine pärast 1. jaanuari 1997, kui need ei ole kohandatud lisas sätestatud miinimumnõuetele.

29 Siiski jõustus direktiiv 95/63 19. jaanuaril 1996, seega enne nimetatud kuupäeva.

30 Muudetud direktiivi 89/655 artikli 4 lõike 1 uues punktis c on sätestatud, et olenemata nimetatud artikli punkti a alapunktist ii ja punktist b, vastavad I lisa punkti 3 nõuetega kooskõlas olevad eritöövahendid, mis juba on antud ettevõtte ja/või asutuse töötajate kasutusse 5. detsembriks 1998, I lisas sätestatud miinimumnõuetele hiljemalt nelja aasta pärast alates kõnealusest kuupäevast.

31 Komisjoni hagi tuleb mõista nii, et see puudutab üksnes selliseid olukordi, mis ei ole seotud muudetud direktiivi 89/655 artikli 4 lõike 1 punktis c sama direktiivi artikli 4 lõike 1 punkti b suhtes sätestatud eranditega.

32 Seoses töövahenditega, mille suhtes kohaldatakse muudetud direktiivi 89/655 artikli 4 lõike 1 punkti b, tuleb kindlaks määrata sama direktiivi I lisa punkti 1 teise lõigu ulatus.

33 Vastavalt sellele sättele ei tähenda muudetud direktiivi 89/655 I lisas sätestatud juba kasutuses olevate töövahendite suhtes kehtestatud miinimumnõuded samu meetmeid, mis põhinõuded uute töövahendite suhtes.

34 Nimetatud sätte puhul tuleb arvestada, et sellega muudetakse teatud määral ka direktiivi 89/655 artikli 4 lõike 1 punkti b ulatust. Vastavalt kohtujuristi arvamuse punktile 18 annab see norm liikmesriikidele õiguse võtta vastu sätteid, mille kohaselt võib juba kasutuses olevaid töövahendeid, mis olemuslikult ei pruugi vastata samadele nõuetele kui uued töövahendid, kasutada isegi pärast 31. detsembrit 1996.

35 Kasutuses olevate töövahendite lubatavust tuleb hinnata lähtuvalt muudetud direktiivi 89/655 I lisas sätestatud miinimumnõuetest, mis vastavalt nimetatud lisa punkti 1 teisele lõigule kehtivad jätkuvalt töövahendite suhtes. Selles osas, milles nimetatud säte näeb nimetatud töövahenditega seoses ette, et nende suhtes ei tähenda miinimumnõuded samu meetmeid, mis põhinõuded uute töövahendite suhtes, tuleb viimast sätet tõlgendada nii, et juhul, kui võetud meetmed tagavad nimetatud nõuetega ettenähtud kaitse, on tehniliste lahenduste puhul lubatud suurem valikuvabadus.

36 Antud juhul on oluline, et vastavalt väljakujunenud kohtupraktikale on direktiivi ülevõtmisel liikmesriigi õiguskorda mõõdapääsmatu, et kehtivad asjaomased siseriiklikud õigusnormid tagaksid tõhusalt direktiivi täieliku kohaldamise ning et sellest tulenev õiguslik olukord oleks piisavalt üheselt mõistetav ja arusaadav ning et isikud oleksid teadlikud kõikidest nende õigustest ning vajaduse korral oleks neil võimalik pöörduda siseriiklikusse kohtusse oma õiguste kaitseks (vt eelkõige 23. märtsi 1995. aasta otsus kohtuasjas C-365/93: komisjon *v.* Kreeka, EKL 1995, lk I-499, punkt 9, ja 10. aprilli 2003. aasta otsus kohtuasjas C-65/01: komisjon *v.* Itaalia, EKL 2003, lk I-3655, punkt 20).

37 Mõistagi on antud juhul kohandamiskava rakendamine allutatud alternatiivsete preventiivmeetmete nõudele, millega tagatakse asjaomastele töökohtadele esitatud ohutuse ja tervishoiu tingimused. Siiski ei viita kuninglik dekreet antud kontekstis

reeglitele, mis on sätestatud muudetud direktiivi 89/655 I lisas. Ainult nimetatud dekreedi ainsa üleminekusätte lõike 1 esimene lõige viitab selle sätte I lisale, mis vastab muudetud direktiivi 89/655 I lisale. Vastupidiselt esimesele lõigule ei viita nimetatud asjaolule sellele järgnevad lõigud, millega erandina esimesest lõigust kehtestatakse kohandamiskavade kord. Järelikult ei ole kuninglik dekreet piisavalt täpne selles osas, mis puudutab muudetud direktiivi 89/655 I lisas sätestatud kasutuses olevate töövahendite miinimumnõuete ülevõtmist nimetatud süsteemi raames.

38 Võttes arvesse, et nimetatud põhjusel ei vasta kuningliku dekreedi ainsa üleminekusätte lõike 1 teine ja kolmas lõige nõuetele, mis tulenevad muudetud direktiivi 89/655 artikli 4 lõike 1 punktist b koostoimes sama direktiivi I lisaga, siis on Hispaania Kuningriik andnud täiendava kohandamisaja nende töövahendite suhtes, mis anti ettevõtte ja/või asutuse töötajate kasutusse juba enne 27. augustit 1997.

39 Seega tuleb järeldada, et kuna Hispaania Kuningriik sätestas kuningliku dekreedi töötajate poolt kasutavatele töövahenditele esitatavate ohutuse ja tervishoiu miinimumnõuete kohta ainsa üleminekusätte lõikes 1 täiendava kohandamisaja enne 27. augustit 1997 ettevõtte ja/või asutuse töötajate kasutuses olevatele töövahenditele, siis on ta rikkunud muudetud direktiivi 89/655 artikli 4 lõike 1 punktist b tulenevaid kohustusi.

Kohtukulud

40 Kodukorra artikli 69 lõike 2 alusel on kohtuvaidluse kaotanud pool kohustatud hüvitama kohtukulud, kui vastaspool on seda nõudnud. Kuna komisjon on kohtukulude hüvitamist nõudnud ja Hispaania Kuningriik on kohtuvaidluse kaotanud, tuleb kohtukulud jätta tema kanda.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (teine koda) otsustab:

1. **Kuna Hispaania Kuningriik sätestas 18. juuli 1997. aasta kuninga dekreedi nr 1215/1997 töötajate poolt kasutatavatele töövahenditele esitatavate ohutuse ja tervishoiu miinimumnõuete kohta ainsa üleminekusätte lõikes 1 täiendava kohandamisaja enne 27. augustit 1997 ettevõtte ja/või asutuse töötajate kasutuses olevatele töövahenditele, siis on ta rikkunud nõukogu 30. novembri 1989. aasta direktiivi 89/655/EMÜ töötajate poolt tööl kasutatavatele töövahenditele esitatavate ohutuse ja tervishoiu miinimumnõuete kohta (teine üksikdirektiiv direktiivi 89/391/EMÜ artikli 16 lõike 1 tähenduses), mida on muudetud nõukogu 5. detsembri 1995. aasta direktiiviga 95/63/EÜ, artikli 4 lõike 1 punktist b tulenevaid kohustusi.**

2. **Mõista kohtukulud välja Hispaania Kuningriigilt.**

Allkirjad